

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenjši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl. in četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“.

Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t.j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Nemški „schulverein“.

Nemški avstrijski ustavoverci, ali kakor se krivo zovejo „liberalci“, ustanovili so novo vseobčno politično društvo, katerega namen je, z denarjem podpirati nemške šole in nemški uk povsod tam, kjer se Nemec in Slovan na meji stikata in kjer se nemštvo ne bi več širilo, kjer bi morda namesto dozdanje neopravičene same nemščine, slovanščina uvedla se v šole. Udje društva plačujejo nekaj malega, goldinar na leto, a ker se jih ima z marljivo agitacijo po vsem cesarstvu in še zunaj dosti nabrati, hoče to nemško društvo z mnogimi tisočaki na leto razpolagati in svoje delovanje zlasti na Slovensko in Češko vreči. Tako na primer piše „Neue Freie Presse“ o tem novem političnem društvu za nemško propagando: „Od dne do dne množi se udeleževanje za to društvo, katero se je prozvalo pri mizi v gostilni, ki pa ima uže zdaj več tisoč udov. Spoznanje, da avstrijski Nemci ne smejo rok križem držati in mirno gledati, kako da jim Slovenci in Čehi ali se surovim (!) nasilstvom ali z neutrujenim podkopavanjem polagano sicer ali zato tem gotovejše iz rok trgajo jeden kraj za drugim, nego da so v svojem lastnem ter v interesu države dolžni, takemu prizadevanju nasprotovati z vsemi močmi, to spoznanje prozvalo je „nemško šolsko društvo“. Njegov nalog je osnovati trdno organizacijo, s katero bi se branili jezikovne pozicije avstrijskih Nemcev. Na napadanje, na germanizovanje denes noben nemšk Avstrijec ne misli več. (?) Njih položnje je politično in jezikovno denes samo defenzivno in opustiti ne smemo ni točke več, katero uže imamo. Mlado društvo bode svoj namen doseglo s tem, da osnavlja in podpira nemške šole.“

Toliko javno priznajo. Mej vrstami v družih clankih, na pr. „Tagesposte“, katera z zadovoljstvom konstatira, da so dežele, kjer je denes zrno krepkega nemštva, kakor Prusija, nekdanje slovanske bile, pak se bere, da namerata tega občno avstro-nemškega „schulvereina“ nij le defenzivna, temuč ofenzivna. Kajti Slovan Nemca nij nikjer slovaniziral, narobe pa se je grozno mnogo godilo. Tih namen temu nemškemu društvu je ljudske učitelje na Slovenskem podkupljevati, da bodo delali za nemštvo in za razširjenje nemškega jezika mej Slovenci. Torej je društvo prav za prav eminentno politično društvo.

Ko bi to nemško „šolsko“ društvo bilo res le šolsko, ko bi Nemci res nameravali le svojim sonarodnjakom varovati svojo narodnost, morali bi jim mi Slovenci in Slovani iz celega srca vspeh in srečo želeli. Mi smo res liberalni. Kar mi za se terjamo, to

Nemcem privoščimo. Varujte svojo narodnost, kakor mi varujemo svojo; podpirajte se mej soboj, kakor se hočemo mi mej soboj. Kar je za nas prav, to je za vas in narobe. Mi smo zadovoljni, če nam vi Nemci svoje narodnosti v naše šole ne silite; mi vam svojega jezika v vaše šole, kjer ste jih opravičeni imeti, ne bomo nikdar silili.

Ali če situvacijo pogledamo, ne najdemo nikjer, da bi bilo Nemcem „defenzive“ res treba. Nihče jih ne napada. Mi hočemo le v svojih šolah, kjer je slovensko ljudstvo, imeti slovenski jezik v veljavi. Proti temu tedaj hoče nemški „schulverein“ svojo „defenzivo“ obrniti! Da se ohranijo stare politične krivice, ki nam se delajo v imenu nemštva, zato se hoče vleči in zato hoče podkupovati deutscher „schulverein“. Stara krivica se hoče za staro pravico proglasiti in braniti! To je le Nemcem mogoče, katerih n. pr. trije posamezni industrijalci v Laškem okraju na Štajerskem morejo kot pravico zahtevati, da je zavoljo njih treh za ves slovenski okraj uradni jezik nemšk! Tako nesramen more le „liberalen“ Nemec biti in tak pojem o pravu je le nemšk!

Zatorej se bomo uže znali braniti Slovanje in tudi Slovenci zoper nemško propagando tega novega političnega „schulvereina“ z vsemi pomočki, katere zmoremo sami, pa si jih bomo znali najti tudi od drugod, če bode trebalo. Ako namreč pusti vlada Nemcem politično narodno agitacijo v šolah podpirati zoper Slovence in Čehi, potlej saj tudi ne bode mogla slavjanskih društev braniti zoper tako nemško propagando osnovanih?

Iz deželnih zborov.

Kranjski deželni zbor.

(14. in zadnja seja dne 13. julija.)

(Dolge.)

Poslanec Svetec: Slavni zbor! Ko sem prebral to poročilo in sem videl, v kako stranskih številkah se nam kaže potreščina za deželni fond in za normalno šolski fond, moram reči, jaz sem se začudil. Mislim sem sam pri sebi za božjo voljo, kaj tako hitro napredujemo v stroških za deželno gospodarstvo. Potreščina za deželni fond znaša za leto tekoče 384.268 gl., za prihodnje leto pa 395.954 gl. in potreščina za normalno šolski zaklad za letos 195.829 gl., za prihodnje leto pa 197.161 gl. Tako moja gospoda se nam kaže sedanje stanje našega deželnega gospodarstva. Komu nij še v živem spominu, kako z ostrimi besedami so sodili nekateri gospodje one desne stranke deželno gospodarstvo, dokler je bilo v rokah narodne večine, kako hudo so kritizirali

in očitali zborovej večini slabo gospodarstvo in zapravljivost. Ko so potem prišle nove volitve za deželni zbor, kako so leteli oklici po deželi do naših kmetov, v katerih so se svačili, naj nikakor ne volijo narodnih kandidatov, ker so zapravljali deželno premoženje, kako se je takrat obetalo, če volijo liberalne kandidate, kako se bode vse na bolje obrnilo, obetali tako rekoč zlate hribe in doline. Primerimo sedanje gospodarstvo denašnje večine z ozirom, kakšno je bilo takrat, ko je narodna stranka imela večino.

Potreščina deželnega fonda leta 1877 je bila 314.182 gl., l. 1878 pa 318.217 gl. Takrat je odstopila narodna večina, in še l. 1879 je bila potreščina 369.790 gl. Letos imamo potreščine 384.268 gl. in za prihodnje leto 395.954 gl.

Normalno šolski zaklad je imel potreščine l. 1877 samo 147.529 gl., l. 1878 pa 179.887 gl. L. 1879 znaša potreščina 189.781 gl., in kakor smo čuli, letos 195.829 gl., prihodnje leto pa 197.161 gl. Moja gospoda, razloček od leta 1877 do leta 1881 znaša nič manj kakor 81.000 gl. pri deželnem zakladu in pri normalno šolskem zakladu 22.000 gl., skupaj torej 103.000 gl. v okroglej številki. (Klici na levej: Čujte!)

Tukaj moram še na nekaj opomniti, kakovšen je namreč stan naše deželne blagajnice „Kassestand“. L. 1877 je bilo v kasi 76.550 gl., l. 1878 — 63.297 gl. in lani je bilo uže le 42.951 gl. Kako je sedaj, ne vem, najbrže pa se nij na bolje obrnilo. Tukaj imamo razločka 33.000 gl. okrog le številke. Moja gospoda, tako kažejo številke, da bi se bilo v tem kratkem času, kar je sedanja večina na krmilu, naše deželno premoženje slabše obrnilo za 130.000 gl.

Čudno je, da tako imenovani liberalni regime v naši državi nema na gospodarskem polju nobene prave sreče. Ko je Hohenwartovo ministerstvo bilo na krmilu, takrat so bile državne finance v ravnotežju, stroškov nij bilo več, kakor dohodkov in državne blagajnice so bile napolnene. To ministerstvo je bilo spodkopano in nastopila je liberalna vlada, ki je vladala v mirnem času, od nikogar motena, celih šest let. In kaj je bil rezultat v finančnem oziru? Mi imamo prazne blagajnice in stanovitni letni deficit 20 do 30 milijonov. Čudno je, da liberalizem tako slabo izpolnjuje svoje obljube. In zakaj je to? Po mojem prepričanju za to, ker je ta liberalizem lažnjivec, ta liberalizem je v praznih besedah in frazah. Moja gospoda, le ozirimo se v naše državno življenje. Ali je bilo kedaj manj liberalizma v Avstriji, kar se tiče ustavnega življenja, kakor pod Auersperg-Lasserjevim ministerstvom? Kedaj so bili časniki tolikokrat konfiscirani,

kakor takrat. Kedaj je bila volilna svoboda (klici na desnej: k stvari) bolj stiskana, kakor takrat. Narodne ravnopravnosti, katero nam je ustava vendar z jasnimi nedvomljivimi črkami zagotovila, kedaj jo je bilo manj, kakor pod tem tako imenovanim ustavnim ministerstvom. Moja gospoda, še tisto malo narodno ravnopravnost, kar je je bilo dano pod prejšnjo vlado, so podrl in uničili (res je! na levej). In pri nas v deželi, ali nij tako rekoč naš liberalni deželni odbor komaj čakal, da je prišel do oblasti, da nam je narodni jezik vrgel iz deželnih uradov (čujte! na levej) in da je tudi skušal v šole urediti nemščino in ž njo izpodriniti, kolikor mogoče, slovenščino. Še to smo doživeli, da se je v več ljudskih šol na Slovenskem vpeljal nemški učni jezik, pedagogični nonsens, kajti to mora vendar vsak pametni pedagog priznati, da v tujem jeziku nikdar ne more tako uspešno podučevati, kakor v materinem jeziku. Tudi ta nonsens se imamo zahvaliti liberalnej eri.

Moja gospoda, današnji gospod poročevalec nam je včeraj razkladal, da je bil liberalizem pred sto leti sejan, da je kakih 20 let sem začel klice poganjati in začel rasti v naši državi. Kakor vidite moja gospoda, je liberalizem vendar potreboval svojih osemdeset let, predno je v avstrijske državi svoje klice pognal, ali sad liberalizma namreč tega, kakor sem ga jaz omenil, smo v naši deželi pokusili v treh letih, pri nas nij potreboval več, kakor samo dve leti, da vidimo njegovo delovanje v oziru na narodno ravnopravnost in na deželno gospodarstvo.

Gospod današnji poročevalec je včeraj rekel, da se sedaj kažejo neki črni oblaki na liberalnem nebu (veselost na levej), ali on tolaži svoje tovariše, da pride skoro bister veter, ki bo te oblake razpihal. Ali mi, moja gospoda, ki vidimo denes nasledke tega dosedanjega liberalizma, mi bi želeli, da se ti oblaki prav čvrsto zgostijo in nam dajo prav grobo nevihto (Pohvala in veselost na levej), katera bi prazni dim liberalizma za vselej razpihala, ki bi očistila zrak in spet poživila tla avstrijske notranje politike, da bi mogel na teh tleh spet pognati resnični pravi liberalizem resnične in pravne ustavnosti, ki daje vsem avstrijskim narodom pravico in ravnopravnost. (Pohvala na levej.) Potem moja gospoda, sem trdno prepričan, se bo tudi na gospodarskem polju kmalu na bolje obrnilo. (Pohvala na levej in mej poslušalci.)

Poslanec Luckman se je bil napilil ali naučil iz pisanega, kakor je on gotovo mislil, velik državniški govor, katerega pa je od kraja nameraval govoriti še le pri debati o vpeljavi nemškega jezika v večrazredne ljudske šole. A nekoliko mož nij ločil prilike, nekoliko pa si je filister mislil, da je vse eno, kedaj se znebi fraz, katere se je iz „N. Fr. Pr.“ na slepo vero naučil in da če pred odrine, bolje je, zato je deklamoval pri debati o deželnem proračunu svojo polovičarsko modrost. Njegovi somišljeniki so ga nekaj časa kar plaho gledali, boječi se, da bi se mu ne ustavilo, ko je pridigoval tako, kakor mlad dečko lekcijo. Luckman je iznašel, da ves napredek se imamo narodnjaki zahvaliti le ustavovernej stranki, ki je ustvarila § 19 drž. osnovnih postav in ki narodnega napredka nij nikoli ovirala. (Glasen trajen smeh mej narodnimi poslanci in poslušalci. Dežman in Vesteneck se prav čudno namuzneta.) Potem pa Luckman počne oštevati narodnjake, da nijso narodni ampak goli klerikalci, da so se v državnem zboru zje-

dinili z raznovrstnimi strankami in da so „schleppträgerji“ klerikalizma in druge bedaste fraze, kakor jih dunajski judje pišejo in ljubljanski butelj ponavlja. Potem pripoveduje, kako zelo potreben je nemški jezik Slovincem, kakor da bi v tej stvari ne bil vsak slovenski spodnjegimnazijalec bolje poučen, kot vsi Luckmani vkup. Na dalje Luckman čenča, da narodna ali „klerikalna“ manjšina hoče Avstrijo razbiti v federativne kose (červano federalizma v zboru živ krst nij klic) in nekako zavija, da če današnje vlade vladanje ne poneha kmalu, bode za istino vsega konec. (Glasen smeh je spremljal deklamacijo gospoda Luckmana.)

Deželni glavar opominja, da je na dnevnem redu le deželni proračun.

Poslanec Robič tudi graja slabo finančno stanje dežele pod zdanim ustavovnim oskrbništvom in stavi sledeče predloge:

1. Deželni odbor naj dela na to, da se izdajo postavne določbe, po katerih naj se deželne doklade k neposrednim davkom z določenim percentom ob enem z užitninskim davkom pobirajo, ter popolnem sproti odrajujejo c. kr. deželnej blagajnici; deželni odbor naj deluje na to, da se te naredbe na odločilnem višjem mestu izdajo.

2. Deželni odbor ima še nadalje nalog zaostanek doklad k užitninskemu davku v znesku 128.977 gld. 67 $\frac{1}{2}$ kr. potem vseh pravnih sredstev, katere so mu da razpolaganje, strogo izterjati in o vspehu tega deželnemu zboru posebno in na drobno poročati.

Poslanec dr. Schrey poskuša Svetcu, ki je nemčurjem s številkami dokazal njih slabo gospodarstvo, ugovarjati, in pravi, da je Svetec prižgal samo briljanten umeteljen ogenj s številkami. Najboljši dokaz, da je vse v dobrem položaji, je to, da se deželne doklade nijso nič povišale. Če je za šolstvo mnogo več troškov, ne bode to dolgo trpelo, da je pa bilo pod narodnim gospodarstvom mnogo več denarja v deželnej blagajnici to je samo slučaj, pravi dr. Schrey.

Poslanec Svetec: G. dr. Schrey je rekel, da imamo zmirom enake deželne doklade in da je to najboljši dokaz, da nijsmo nič na slabšem. Nu, jaz imam še nekaj številke za beleženih, katerih dozda še nijsem porabil. Morda bodo one dokazale, da trditev mojega predgovornika nij istinita, vsaj kar se tiče rezultata doklad, da se je tedaj pod vašim gospodarstvom gotovo kakor sem jaz razjasnjeval, obrnilo na slabše. L. 1877 je prišlo doklad več kot jih je bilo potrebno 33.000 gld.; 1878 l. 36.000 gld.; l. 1879 pa 43.000 gld. Za letos pa jih ne bo prišlo več kot 4000 gld. več, kakor jih je potrebno. (Klici: Čujte! čujte!) Vidite, slavna gospoda one strani, da znamo tudi mi na tej strani jako dobro s številkami računati, in zato sem si usodil, napraviti si z opravičenostjo isto veselje, katero ste si tudi vi ob svojem času, akoravno neopravičeno posluževali. Naš račun o tej zadevi je pobotan. (Dobro-klici in veselost.)

Sprejme se precej konec debate, ki so ga bili nemčurški poslanci, katerim so se menda taki govori narodnih poslancev jako sitni zdeli, tajno z listki, poslanimi deželnemu glavarju, nasvetovali.

Govori tedaj v generalnej debati le še Fränzl-Vesteneck, „locum tenens“ nemčurških poročevalcev. Jako površno in zaničevalno po svojej šegi proti narodnej stranki govoreč, hoče jasne številke, katere je poslanec Svetec navedel, ovreči s frazami, ter samo pravi, da

je vse „gefunker“. Narodnej stranki očita, da se je slabo posrečilo „streljanje nazaj“, in da naj si narodnjaki zapišejo na svoj rovaš, če je zdaj več troškov za deželo, saj so oni krivi. (Dr. Vošnjak reče: „To je vendar aroganca!“)

Fränzl-Vesteneck toži dr. Vošnjaka deželnemu glavarju, da zmirom, kadar on govori, dela neparlamentarne opazke in zahteva od deželnega glavarja, naj dr. Vošnjaka pokliče k redu.

Deželni glavar Kaltenegger pravi, da nij dobro slišal besedij dr. Vošnjakovih, sicer bi ga bil precej zavrnil.

Vesteneck nadaljujoč pravi, da on ne pozna nobenega narodnega jezika na Kranjskem. On pozna dva deželna jezika na Kranjskem, katera imata oba enako pravico in njegova stranka oba pripoznava. (O! laž in hinavščina, tvoj jezik je Vesteneckov!) O jezikovem vprašanji pravi Vesteneck, da bi se mi prav lahko pobotali. (Vsi dokazi in dogodki proti govore. Ur.) Nikakršne zveze in sprave pa nečemo, pravi Vesteneck patetično, se stranko, ki naravnost dopisuje z Rimom! (Velik ugovor mej narodnimi poslanci in mej poslušalci.) Mi hočemo, da naši rojaki so Kranjci (Slovanje torej ne? Ur.) in pravi Avstrijci; z Rimom pa nečemo nikakršnega posla. (Smeh in ugovor na narodnej stranki.)

Poslanec Svetec: Meni nij čisto nič znano, da bi naša stranka naravnost z Rimom dopisovala si, jaz tedaj pozivljam g. predgovornika, naj to stvar razjasni in dokaže.

Vesteneck na to molči in je s tem najbolje dokazal, da je samo klobuštral kot stara baba, ki ne vé kaj pravi.

Preide se v specijalno debato.

K točki „plače“ oglasi se dr. Zarnik: Ko je šlo pred nekaterimi leti zato, da so se nekim uradnikom povišale plače le neznatno, takrat so gospodje današnje večine prouzročili jako viharo debato, pri kateri so skušali dokazati, kako neizmerno narodna stranka zapravlja deželno premoženje. Šlo je takrat le za neke personalne doklade uradnikov prisilne delalnice, slapške šole in deželne blagajnice. Takrat sem jaz bil odsekov poročevalec in dobro se spominjam, da sem trdil, da precej ko bi gospodje današnje večine prišli do take, bode jeden njih prvih činov, da bodo uradnikom povišali plače. Takrat so mi gospodje Apfalter, Dežman in Vesteneck z roko migali, da nikdar ne, tudi za en krajcar ne bodo poviševali plač. In zdaj? Dokazano je, da je bila vsa vaša tedanja opozicija samo komedija in da ste še le zdaj resnico povedali.

Dr. Schrey skuša narodno stranko obrekovati, da je nagrađovala z večjo plačo samo nekatere uradnike za posebne zasluge, katerih on neče omeniti in da je njegovej stranki bilo treba krivico popraviti.

Dr. Zarnik: Neki ud vaše stranke in sicer jako odličan ud, ki še sedaj sedi v zbornici, rekel je takrat, ko smo mi o necem malem povišanji plač obravnavali: „Država lahko zapravlja če hoče, ali dežela kranjska ne more plač poviševati!“ Tako se je govorilo od vaše strani l. 1873; a zdaj ste v tajnej seji glasovali vsi kot en mož za povišanje uradniških plač, samo to sem hotel še konstatirati.

Poročevalec Vesteneck pravi, da vsled tega nijso stroški dosti večji, kajti nekaj služeb se bode odpravilo, uradniki ne bodo mogli imeti več delati, dopoldne in popoldne v

deželnem uradu in odpustili se bodo tudi vsi
dninarski pisarji.

Dr. Schrey nasvetuje, naj se dovoli dežel-
nemu inženjerju Witschlu za njegovo pohvalno
uradovanje remuneracija 200 gld.

Predlog se sprejme.

Poslanec Pfeifer: Nijso se še zacelile
globoke rane, ki jih je zasekala strašna toča
leta 1873 ubogim Dolenjcem, pa zopet krvavé
vsled novih udarcev od 6. in 16. junija t. l.,
udarcev pogubnih za stotero in stotero rodbin.
Visokej zbornici je iz časnikov in drugih po-
ročil znana neizmerna elementarna nesreča, ki
je vnovič zadela Dolenjsko stran; jaz sem imel
žalostno priliko obiskati nekaj teh nesrečnih
krajev, ter videti z lastnimi očmi velikansko
elementarno poškodovanje: žito popolnoma uni-
čeno, tersne mladike v vinogradih razmesar-
jene ali odbite, trava na travnikih v tla vte-
pena sem in tja kviško stoječ kakšen pecelj
„equisetuma“. Nekateri posestniki, ki so ža-
lostnega srca morali žito pokositi in ki so vno-
vič obsejali njive, da si pripravijo za jesen ne-
kaj kruha, je še nova nesreča zadela 16. jun.:
oblak se je utrgal, jim zalil komaj obdelane
njive, preplaval travnike z blatom in zemljo,
raztrgal pota in steze in tako odril vinograde,
da jih mnogo ne bode mogoče preroditi. Hva-
ležno moram priznati, da — ko se je raznesla
žalostna vest o tej neizmernej nesreči, — je
bila pomoč hitra vsaj za prvo silo: deželni od-
bor je naklonil 1500 gl. in deželna vlada 600
gld. podpore za nakup žita, na predlog g. ce-
sarskega namestnika je presvitli cesar nesreč-
nežem podaril zdatno podporo 4000 gold. iz
svoje lastne blagajnice, hranilnica ljubljanska
pa 1000 gld., vedno se še nabirajo milodari,
katere radovoljno donajajo vsi stanovi cele de-
žele. Škoda znaša nad pol milijona goldinar-
jev; za naj silnejše potrebščine je z nabranim
denarjem vsaj nekoliko pomagano; ne pride
mi na misel, da bi se poškodovanim povrnila
škoda, treba bode pa skrbeti, da poškodovani
posestniki obsejejo v jeseni svoje njive, treba
bode pšenice, rži, ječmena za seme, treba
bode skrbeti, da se razdrti vinogradi prerode,
da se pota popravijo, treba bode skrbeti, da
ne bodo gospodarji prisiljeni, zaradi pomanj-
kanja klaje živino prodati. Vsled tega ne zma-
gajo iz lastne moči, tedaj treba, da dežela še
kaj pomore, v ta namen predlagam, da se za
elementarno poškodovanje preliminarana pod-
pora od 6000 gld. povikša za 4000 gld. tako,
da se znesek od 2000 gold. stavi v proračun
za l. 1880 in 2000 gld. v proračun za l. 1881.
Ko bodo operati poškodovanih parcel zgotov-
ljeni, bode dež. odbor v dogovoru z vlado pri-
merne podpore razdelil. Priporočam visokej
zbornici, da sprejme moj predlog.

Predlog ta se ne sprejme.

Odobre se potem proračuni za l. 1880 in
1881 brez daljšega razgovora, ravno tako od-
sekovi in poslanka Robiča predlogi.

Poslanec Dreo predlaga v imenu odbora
za vicinalne železnice, naj se deželni odbor po-
tegne pri kupčijem ministerstvu in pri obeh
zbornicah državnega zbora, zato, da se začne zi-
dati dolenjska železnica. Deželnemu odboru
se naroča, da dovoli brezplačno porabo nepra-
vilnih cest za vicinalne železnice in da njih
zidanje z vso močjo pospešuje, jih od dežel-
nih doklad zkozi primerni čas oprosti in njim
tudi daje z poznejšim privoljenjem deželnega
zbora primerne podpore proti temu; da v do-
menjenem času železnice deželi kot lastnina
pripadejo.

(Dalje prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 17. julija.

Oni ponedeljek je imelo državno sodišče
odločevati v enem slučaju **jezikovnega**
vprašanja. Gališki deželni šolski svet je
namreč odločil, da v mestu Brodi na dveh
novih ljudskih šolah učni jezik ne sme biti
nemški; ta odlok je naučno ministerstvo po-
trdilo, zoper njega pa se je Brodska
občina pritožila na državno sodišče. Naučno
ministerstvo svoj odlok zagovarja s tem, da
gališki deželni zakon od dne 22. januarja 1867
določuje, da sme na Gališkem biti učni jezik
ljudskih šol samo poljski ali rusinski, v no-
bednem slučaju pa ne nemški. Državno sodišče
je pa odločilo, da sme tudi nemški jezik učni
jezik biti in da se more nemška šola ustanovi-
viti, ker v Brodih stanujejo tudi Nemci judje.
— Vsled tega pravijo češki listi, da se kon-
sekventno zdaj smejo tudi na Dunaji češke
šole ustanoviti.

Češki listi še neprenehoma zahtevajo
od Grofa Taaffeja, da preustroji novinarstvo,
ki vladi služi, ali „pressbureau“; posebno te-
meljito pa da bi moral osnažiti „correspondenz-
bureau“ in od tam odstraniti vse, kar je nez-
možno.

Vnanje države.

Črnej gori ponuja Turčija namesto
Osinja zdaj že nekaj zemlja mej Skadarskim
jezerom ter jadranskim morjem.

Glede **Turške** se javljajo resne stvari;
Turčija se je nadejala, da se bodo vlade raz-
družile v svojem mnenju in da bode potem
Turčija lahko odbila sklepe berlinske konfe-
rence. Tega pa je zastoj nadejala se in čuje
se zdaj celo, da, ko bi se Turčija protivila
skupnej noti vlastij, bode jej te poslale ulti-
matum.

Včeraj je nemški poslanik izročil turškej
vladi evropskih vlastij skupno noto.

Iz Carigrada piše dopisnik v „Novo Vreme“
o **Italiji**, da je ta pri sultanu zmogla Av-
strijo. Italija si je pridobila simpatije Alban-
cev s tem, da je pošiljala mej nje svoje agente,
tudi katoliške duhovnike, ki so jim dajali
orožja. Italija, ki je zoper pridruženje Epira
in Tesalije z Grško, se trudi, da bi dobila
Albanijo v svojo last, s katero bi potem mejila
prodiranje Avstrije na vstok.

Grški uradni list „Merimma“ broji
grško armado; za zasedanje novega ozemlja
bode mobilovanih 40.000 mož; pešcev ima
Grška 30.000 mož, ostalo pa konjikov.

Francoska zbornica se je sklenila,
tako tudi senat.

Dopisi.

Z Notranjskega 6. julija. [Izv. dop.]

Neka podobčina je dobila od c. kr. okrajnega
glavarstva v nemščini pisano razsodbo, katere
pa dotični odborniki niso za dobro izpoznali,
ter jo nazaj poslali s prošnjo, da naj se jim
ta razsodba pošlje v njim razumljivej sloven-
ščini pisana. Ta prošnja je bila sicer uslišana,
omenjena razsodba bila je prestavljena v slo-
venščino. Ali kaka je ta! Sam Bog naj se je
usmili! Nij sicer še tista grda „regimentšpraha“,
podobna je bolj „sivorskej!“ Če v prihodnje
še kaj enacega c. k. okrajno glavarstvo rači
poslati, hočem objaviti. Prosimo torej malo bolj
čiste slovenščine.

Sicer nam je ljubši vsaka slo-
venska razsodba tudi v nepravilnej
in negramatikalnej slovenščini ali
kranjsčini (to je vse jedno, gospoda) nego
kaka v najčistejšej nemščini, — ker
te ne umemo nič, a nepravilno in kosmato
slovenščino na vse zadnje vendar izšturiramo,
— vendar mi mislimo takisto, da, če smo se
mi samouki poljedelci z branjem ča-
sopisov in slovenskih knjig grama-
tike svojega jezika navadili, kakó
hentaj da se ga gospodje uradniki in pisarji

pri okr. glavarstvih in družih uradih ne bi? !
Kaj? Le bukve v roko, gospoda!

Telegram „Slovenskemu Narodu“.

Radovljica 17. julija. Naš obče
priljubljeni okrajni sodnik Jožef Lah je
denes ob 3. uri popoldne na nagloma
umrl. Bodi mu zemljica lahka!

Domače stvari.

— (Minister Pražak v Bledu.) Z
Bleda se nam piše: Tu sem je bil za en dan
prišel na svojem okrožnem potovanji g. mini-
ster Pražak, spremljan od Ljubljane do
sem od ljubljanskega advokata dr. Moše-ta,
kateri je ves čas ministrovega bivanja tukaj
družbo delal mu ter znamenitosti tega „naj-
lepšega kraja“ kranjske dežele razkazal. Mi-
nistru je Bled tako močno dopal, da bi bil še
dalje časa tu ostal, ko bi ne bil že prej do-
ločil svoje ture in časa, kolikor ga more za
potovanje porabiti.

— (Deželni predsednik Winkler)
je včeraj pri maturi na gimnaziji več ur po-
slušal izpraševanje dijakov.

— (Narodna društva ljubljanska)
pripravljajo v nedeljo dne 1. avgusta izredno
veselico na vrtu čitalniške restavracije na ko-
rist ubogim po toči poškodovanim rojakom.
Opozorujemo že zdaj p. n. ljubljansko občin-
stvo, da se takrat udeleži v mnogobrojnem
številu te dobrodelne veselice Program, obsto-
ječ iz produkcij pevskega zbora, telovadbe,
loterije in godbe, bode se kmalu razglasil.

— (Telegraf v Bledu.) Telegrafno
ravnateljstvo nam piše, da je pri c. kr. brzo-
javnej postaji v Bledu vpeljana z denašnjim
dnem celodnevna služba.

— (Požar.) Dne 12. t. m. opoludne za-
žgalo je štiriletno dete Matevža Drglina v Št.
Pavlu pri Sostrem, igrajoč si z žveplenkami,
poslopje svojih staršev. Ker je precejšen veter
pihal, stala so v trenutku stanišča in vsa go-
spodarska poslopja sedmero gospodarjev v pla-
menu. Zavarovani so le štirje gospodarji, in
sicer jeden pri banki „Slaviji“, trije pa pri
graskej zavarovalnici.

— (Pogorelecem v vasi Kamniku.)
povrniti imajo zavarovalne družbe naslednje od-
škodnine: banka „Slavija“ 6400 gld. — gra-
ška zavarovalnica 4000 gld. — „Assicurazioni
Generali“ in „prva ogerska zavarovalna družba“
po 600 gld. — Banka „Slavija“ in „Assicura-
zioni Generali“ sta, kakor čujemo, odškodnino
že izplačali.

Razne vesti.

* (Vrl sin!) V Ofenu se je pred krat-
kim oženil neki kupec; pri obedu je bil navzo-
čen tudi njega stari oče, s katerim se je pa
kmalu sprl. Naposled pa nečloveški sin prime
o navzočnosti gostov svojega starega očeta za
lase, potegne ga izza mize in vleče po tleh.
Silo so gostje ukrotiti sina, potem pa vsi
otšli. Sin se bode imel zagovarjati zavoljo tega
čina pred sodnijo.

* (Žaljenje magjarske državne
zastave.) Neki polkovniški častnik Seemann
je na strelišči ugledavši magjarsko zastavo sam
jo doli strgal z besedami: „Doli s to kunjjo!“
Zbog tega je nastal po magjarskih časopisih
velik hrup in neki honvedsk častnik v pokoji
je Seemanna pozval na dvoboj. Proti Seemannu
se je pričela vojaška preiskava.

Umrli so v Ljubljani:

13. julija: Anton Potočnik, kaznjeneč, 25 l., na
gradu št. 12, za pljučno tuberkulozo. — Marija Pelko,
črevljarka hči, 9 mes., mestni trg, št. 10.

14. julija: Klotilda Praprotnik, soproga šolskega
vodje, 38 let, na sv. Jakoba trgu, št. 2, za pljučno in
črevesno tuberkulozo.

Dunajska borza 17. julija.

(Izvirno telegrafsko poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	72	gld.	90	kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	73	"	60	"
Zlata renta . . .	88	"	15	"
1860 drž. posojilo . . .	133	"	—	"
Akcije narodne banke . . .	833	"	—	"
Kreditne akcije . . .	280	"	80	"
London . . .	117	"	65	"
Srebro . . .	—	"	—	"
Napol. . .	9	"	33	"
O. kr. cekini . . .	5	"	55	"
Državne marke . . .	57	"	70	"

Tržne cene

v Ljubljani 17. julija t. l.

Pšenica hektoliter 10 gld. 08 kr. — rež 6 gld. 99 kr.; — ječmen 3 gld. 90 kr.; — oves 3 gld. 90 kr.; — ajda 6 gld. 79 kr.; — prosó 6 gld. 34 kr.; — koruza 6 gld. 50 kr.; — krompir 100 kilogramov 4 gld. — kr.; — fižol hektoliter 8 gld. 50 kr.; masla kilogram — gld. 82 kr.; mast — gld. 76 kr.; — špeh frišen — gld. 70 kr.; špeh poven — gld. 72 kr.; — jajce po 2 kr.; — mleka liter 8 kr.; — govednine kilogram 56 kr.; — teletnine 42 kr.; — svinjsko meso 64 kr.; — sena 100 kilogramov 2 gld. 13 kr.; — slame 1 gld. 78 kr.; — drva trda 4 kv. metrov 6 gld. 20 kr.; — mehka 5 gld. — kr.

Za šolska darila.

Najprimernejše darilo pridnim učencem in učenkam ob koncu šolskega leta so:

Dragoljuboi,

zbirka poučnih pripovedek za slovensko mladino. (333—1)

Knjižica velja trdo vezana s platnenim hrbtom s poštnino vred 45 kr. — Lepši vezana za darila 50 kr.

Uredništvo „Vrtčevo“.

Lingarjeve ulice h. št. 1 v Ljubljani (L. Leibach).

Išče se

učenec

v prodajalnice v mesto na deželi, kateri je dovršil 1. gimnazijalko ali vsaj 4. normalni razred. — Več iz prijaznosti pri administraciji „Slov. Naroda“. (334—1)

V najem

se daje od 1. oktobra t. l. za najmanj 3 leta.

hotel Klembas

v Brežicah na Štajerskem.

Dotični hotel ima pri tleh 5 sob za gostilno, kuhinjo, kleti, hleve za konje, mesnico in prostore za vozove. V I. nadstropju 9 sob za potnike, 1 kuhinjo in jedno veliko dvorano za ples in gledališčne predstave.

Tudi je pri hiši ameriška ledenica, vrt za goste s kegljiščem, ki se v zimskem času lahko kuri. Razen poslopja se daje v najem tudi nekaj njiv in travnikov prav blizu mesta.

Opozoruje se pa, da mora najemnik priskrbeti si pohištvo sam, razen onega, kolikor ga je treba za gostilniški namen.

Natančni pogoji se poizvejo pri lastnici gospé Mariji Lenček na Blanci pri Sevnici (Lichtenwald) na Štajerskem. (314—3)

„KONKORDIJA“

vzajemno zavarovalno društvo v Libercu (Reichenberg) na Češkem,

zavaruje po najnižjih tarifah

poslopja, premakljivo blago i. t. d.,

posebno tudi

žito v kozolcih in živinsko klajo

za dobo od 3 mesecev naprej. — V preteteklem letu je „KONKORDIJA“ v oddeiku za ogenj prejela 440.930-94 gld. premije, a za pogorišča izplačala 227.096-41 gld., — v svojem 13letnem obstanku je izplačala za pogorišča 3.067.127-05 gld. — Premoženja ima „KONKORDIJA“ več, nego je po matematičnem preračunjenju potrebno. — Škode izplačuje točno in vestno. Oglasila k pristopu sprejema in pojasnila daje podpisani glavni zastop v Ljubljani, kakor tudi okrajna zastopstva po deželi. V Ljubljani, dne 1. julija 1880.

Glavni zastop „KONKORDIJE“:

Ignacij Valentinčič,

glavni zastopnik.

(317—3)

Izdatelj in urednik Makso Armič.

Pri rudniku za premog v Hrastniku in Dolu odda se v najem

kupčija.

Natančneje pove g. Franc Luser, magacinar v Hrastniku. (338—2)

Gold. 8.

platnena obleka.

Gold. 4.

lister-sako, rujav ali črn.

Gold. 7.

platnena oprava.

Gold. 5.

platnena spalna suknja.

Gold. 2 do 7.

platnena obleka za dečke in deklice,

(velikosti od 2 let počenši).

pri

(267—7)

M. Neumann-u,

Ljubljana, Slonove ulice št. 11.

Hiša z vrtom,

s sobami, pripravna za kupčijo in gostilno, prav blizu Ljubljane, se iz proste roke prodaja. — Natančneje se izve pri opravištvu „Slovenskega Naroda“. (319—1)

Ed. Fumagalli.

Denes dve veliki predstavi

s spremenenim programom.

Prva ob 4. popoldne, druga ob 8. zvečer.

Omenjati je posebno mej drugim

kanonski kralj RAFAEL SKALI.

V ponedeljek

izredna predstava

z jako zanimivim programom.

V cirkusu uči tudi nadkonjar Emilio jahat.

Spoštovanjem

Ed. Fumagalli.

(335)

Čujte, glejte in strmite!

Zbog likvidiranja nedavno na nič prišle velike tovarne za britanija-srebro odda se sledečih 47 komadov od dobrega britanija-srebra samo za gld. 6.95, komaj za samo četrti del tega, kar je delo stalo, dakle skoraj zastoj, in sicer:

- 6 kom. vrlo dobrih namiznih nožev, z ročnikom od britanija-srebra, s pravo angleškimi srebrno-jeklenimi ostrinami;
- 6 „ jako finih vilic, britanija-srebro, iz jednega kosa;
- 6 „ teških žlic za jedi od britanija-srebra;
- 12 „ žlic za kavo od britanija-srebra, najboljše kvaliteti;
- 1 masivni zajemalec za mleko od britanija-srebra;
- 1 teški zajemalec za juho od britanija-srebra;
- 6 kom. podnožnikov od britanija-srebra;
- 6 „ podstavkov, fino cizelirani;
- 2 krasna namizna svečnika od britanija-srebra;
- 1 košek za kruh, masivni, od britanija-srebra.

47 kom. Vseh teh 47 rečij je izdelano iz najfinejšega britanija-srebra, ki je na celem svetu jedina kovina, katera ostane večno bela in se od pravega srebra tudi po 30letnem rabljenju ne more razločiti, za kar se garantuje.

Razen tega se še dobi:

- 18 britanija-srebrnih nožev, vilic in žlic po 6 komadov, vseh 18 komadov samo gl. 3.75.
- 6 takih žlic za kavo preje gl. 3.—, zdaj gl. —,60
- 1 zajemalec za juho od brit. sreb. „ „ 3.—, „ „ 1—
- 1 „ „ mleko „ „ „ „ 1,50, „ „ —,50
- 6 tas „ „ „ „ „ 5—, „ „ 1,50
- 6 podnožnikov „ „ „ „ „ 4,50, „ „ 1,50
- 1 sladkornik „ „ „ „ „ 4.—, „ „ 1,20
- 1 par svečnikov „ „ „ „ „ 3,50, „ „ 1,20
- 1 „ „ „ „ „ 2.— in „ 3.—
- 1 zvonček „ „ „ „ „ preje gl. 4.—, zdaj gl. 1.—
- 1 kozareček za jaja „ „ „ „ „ —,60, „ „ —,30
- 1 solnjak in poprtnjak „ „ „ „ „ 2,50, „ „ —,75
- 1 karantidelj za jesih in olje „ „ „ „ „ 3,50 in „ 4,50
- 1 orodje za žveplenke za na mizo, težko, od britanija srebra, preje gl. 3.—, zdaj gl. —,90.

Priprava za kavo in čaj a gl. 2.—, 2,50, 3.—, 4.—; klošče za sladkor a kr. 35, 50, 80, gl. 1.—; sladkorniki a gl. 2.—, 2,80, 4.—; sipalniki za sladkor a kr. 25, 40, 75, 90, gl. 1.—; karantidelj za jesih in olje a gl. 2.—, 4.—; škatljice za surovo maslo a kr. 75, 90, gl. 1,70, 2,80, 3,25, 4.—; in še mnogo drugega blaga.

V dokaz, da moje naznanilo

nij sleparstvo,

zavežem se s tem javno, da, ako blago ne bi bilo po volji, je vzajem brez ugovora nazaj. Omenjam tudi mnogo meni priposlanih zahvalnih pisem, katera si bodem dovoljeval polagoma objavljati. — Kdor hoče tedaj dobiti dobro in solidno blago a ne slabo za svoj denar, naj se obrne samo na jedini kraj za naročitev za vse ces. kr. avstro-ogersko provincije pod naslovom:

General-Depot der I. engl. Britannia-Silber-Fabriken

A. FRAISS,

Wien, Rothenthurmstrasse 9, gegenüber dem erzbischöflichen Palais. (302—2)

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.